

CZESŁAW ŚLEZIAK
Uniwersytet Śląski

WEDRUJĄCY ŚWIAT

Pod takim tytułem ukazało się dzieło intelektualisty i polityka, uczonego, najczęściej cytowanego za granicą polskiego ekonomisty, profesora Grzegorza W. Kołodki.¹

Miałem zaszczyt uczestniczyć w pracach Komitetu Rady Ministrów, któremu przewodniczył Grzegorz Kołodko. Byłem członkiem rządu, którego wicepremierem był Profesor. Pamiętam spory i dyskusje, jakie prowadziliśmy wokół problemów zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska. Grzegorz Kołodko przepytiał mnie kiedyś, na posiedzeniu KRM, w sprawie ilości wilków i orła bielika w Polsce oraz metod liczenia populacji. Grzegorz Kołodko należał do tych nielicznych polityków, który miał dobrą orientację w problemach ochrony środowiska i przyrody. Opowiadał mi o zorganizowaniu parków narodowych na świecie.

„Wędrujący świat” to dzieło wybitne i na czasie. Dzisiaj, kiedy świat zмага się z największym od lat 30-ych XX wieku kryzysem gospodarczym, którego przyczyny sięgają fundamentów współczesnego kapitalizmu, dzieło Profesora jest niezastąpione w zrozumieniu jego przyczyn i istoty. Ten kryzys autor przewidział. Miał i ma do powiedzenia o nim więcej niż wielu laureatów Nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii. Francis Fukujama, autor „Końca historii”, napisał: „Grzegorz Kołodko to jeden z najprzenikliwszych obserwatorów światowej gospodarki, z wieloletnim doświadczeniem zarówno naukowca, jak i praktyka. Jego prace są zawsze ważnym punktem wyjścia debat i dyskusji o ekonomii globalizacji.”²

Na naszych oczach kona neoliberalizm. Klęska dotknęła jego dobrze opłacanych propagatorów, również tych z naukowymi tytułami. Dzisiaj kwestionuje się fundament współczesnej makroekonomii, tzw. hipotezę racjonalnych oczekiwań i oparte na niej obowiązujące modele tworzenia prognoz ekonomicznych.³

Niewidzialna ręka rynku znalazła się w nocniku „/.../ niewidzialna ręka często wydaje się niewidzialna dlatego, że jej po prostu nie ma. W najlepszym razie cierpi na poważny niedowład.” – pisze amerykański laureat Nagrody Nobla z 2001 r. Joseph Stiglitz.⁴

Kto chce zrozumieć przyczyny i istotę obecnego kryzysu gospodarczego na świecie, musi dzieło Grzegorza W. Kołodki przeczytać, czy raczej przestudiować. Czeka nas znacznie gorsze czasy, jeżeli nie zostaną stworzone nowe podstawy gospodarki.⁵

Zabierałem się kilkakrotnie do zrecenzowania książki, w końcu uznałem jednak, że nie jestem wystarczająco kompetentny do recenzowania tak wybitnego i interdyscyplinarnego dzieła. Zostawiam to tym uczonym i praktykom, którzy mają do podjęcia takiego zadania wystarczające kwalifikacje i ... odwagę. W kolejnym wydaniu „Ekologii” zajmę się wymiarem ekologicznym „Wędrującego świata”. Na tym polu czuję się kompetentny. W tym wydaniu ograniczam się do zasygnalizowania podejmowanych przez Grzegorza Kołodkę problemów.

W rozdziale I autor zastanawia się, jak rodzi się prawda, błąd i kłamstwo w ekonomii i polityce i co zrobić, aby prawda brała górę?

Rozdział II to odpowiedź na pytanie, jak bieżą procesy gospodarcze, co do tego ma nauka, polityka i przypadek i kto nas tak urządził?

Dlaczego jedne narody są bogate, a inne biedne i czy tak już zawsze musi być, to problem podjęty w III rozdziale.

Globalizacja jest przedmiotem analiz w rozdziale IV.

V rozdział mówi o ludziach i ich gospodarowaniu w różnych zakątkach zmieniającego się świata.

Jakże aktualny problem upadającego neoliberalizmu i co z tym zrobić, omawia rozdział VI.

VII rozdział to rozważania nad rozwojem społeczno-gospodarczym, w tym nad trwałym, zrównoważonym rozwojem.

Następny, VIII rozdział, analizuje reguły gospodarczej gry, szkodliwą i postępową politykę oraz znaczenie kultury w rozwoju.

Rozdział IX to próba odpowiedzi na pytanie, co zrobić, aby było lepiej.

Ostatni, X rozdział, mówi o tym, co nas czeka w bliższej i dalszej przyszłości i jaki mamy na to wpływ.

Dzieło kończy „List do wnuczki mojej wnuczki”, która maturę będzie zdawać w 2107 roku.

Bardzo oryginalnym rozwiązaniem i uatrakcyjnieniem lektury dzieła jest urządzenie specjalne – NAWIGATOR. To specjalnie przygotowany portal internetowy www.wedrujacyswiat.pl. To urządzenie dla tych, którzy chcą zapoznać się z ogromną literaturą, informacjami statystycznymi, tabelami, wykresami i mapami oraz fotografiami wykonanymi przez autora. Dane prezentowane w tym wirtualnym aneksie są okresowo aktualizowane.

Nawigator zawiera też imponującą bibliografię przedmiotu.

Wreszcie Nawigator zawiera blog, który pozwala prowadzić debatę na temat świata, gospodarki i ludzkich losów.

Pisarz Józef Hen napisał o książce:

„Ekonomista wdarł się w wędrujący świat i znalazł się w gąszczu nękających nas zagadnień. Kołodko nie boi się czyhającej na śmiałka płataniny, przecina ją ostrzem swojego zawsze czujnego optymizmu. Odwaga, z jaką rozbija

konformizm, hipokryzje i wygodnictwo myślowe, jego kompetencje i doświadczenie praktyka, erudycja, którą się wspomaga, także humanistyczna, od Hafiza o Montaigne'a i Orwella, swada, z jaką prowadzi narrację, posługuje się anegdotą i ronią – to imponujące!”⁶

Te 440 stron za jedyne 35 PLN to, szczególnie w czasach gospodarczego kryzysu, najlepsza z możliwych inwestycja.

Czesław Śleziak

Przypisy:

1. G. W. Kołodko; "Wędrujący świat", Prószyński i S-ka, Warszawa 2008.
2. Tamże, s. 442.
3. Zob. "Ekonomia niepewności. Z Romanem Frydmanem o tym, dlaczego ekonomiści wciąż się mylą", rozmawia J. Żakowski /w:/ "Niezbędnik inteligenta", "Polityka" Nr. 10 z 8 III 2008, wyd. 14, s. 3 i nast.
4. J. Stiglitz; "Oszukańcze Kasyno Ameryka", „Gazeta Wyborcza” z 27-28 IX 2008, s. 18.
5. J. Rifkin; "Albo rewolucja, albo kompletny krach". Magazyn „Dziennika” z 20-21 X 2008, s. 6.
6. G. W. Kołodko; „Wędrujący świat...”, s. 442.